

1973 AUG 1 1973

VIENYBĖ

Oldest Lithuanian Newspaper in the World - Founded 1886

87 M. 10 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1973 M. LIEPOS (JULY) 27 D.

Telephone:
APplegate 7-7257

30 CENTŲ

Jau 40 metų kai žuvo Darius ir Girėnas

"Tau, Jaunajai Lietuvai" - skridimą į tėvynę
skyrė Darius ir Girėnas.

Mūsų didvyriams Vienybė skiria šią laidą.

New Yorko lietuviai išleidžia Darius ir Girėnų į Lietuvą iš Floyd Bennet aerodromo.

JONAS VALAITIS

Atsimenu, tarytum tai buvo vakar. O tai buvo lygiai prieš 40 metų, kai Dariaus-Girėno skridimui rengti komitetas Floyd Bennett aerodrome, Brooklyne, atsisveikinome Darius ir Girėnų prieš jiems išskrendant ir pasižadėjome, arba vėl New Yorke, arba Kaune jau kaip didvyrius susitikti (Šiuos žodžius rašančiam lakūnus dar teko sutikti paskutinėmis valandomis, nes užrašinė-jau aukotojų pavardes ant lėktuvo.) Ir vėliau kai kurie susitikome. . . Bet tik lėktuvo Lituanica liekanas. . . 1938 m. vėliau jas matėme, kitą kartą 1971 metais tame pačiame muziejuje Kaune. Anais laikais jis buvo vadinamas Karo muziejumi, dabar Lietuvos Istorijos muziejum.

Dariaus-Girėno įnašas į pasaulio aviaciją, dabar jau išplitu-sią ir į erdvės tyrimą, pasaulio istorikų įvertinamas daugiau, negu mūsų tautos. 1933 m. Lituanica, pagal skridimo tolį ir lėktuvo išbuvimo laiką ore, pasiekė net antrą rekordą! Jie įveikė Atlantą paprastų paprasčiausių lėktuvėlių Bellanca. Darius-Girėnas antrarankiu lėktuvėliu įrodė, kad pastovus susisiekimas oru tarp Amerikos ir Europos galimas. Jie prisidėjo ir oro linijai, šiaurės Atlanto keliu skrendant, sujungti tirščiausiai Amerikoje ir Europoje apgyventąsias vietas. Mūsų lakūnai dar tuo labiau įvertinami, kad tokį tikslių skridimą pasiekė pasenusiu lėktuvu ir išgverusiais, pernaudotais įrengimais! O, tačiau, tai buvo tiksliausias skridimas. Pabrėžtina, jog tai buvo - be radijo įrengimų ir pats paskutinis! Darius su Girėnu pasiekė geresnių rezultatų, negu pasiekė lakūnai, skridę tų laikų pačiais moderniausiais lėktuvais, kaip pav. Willy Post, kuris, išskridęs iš New Yorko, nusileido Berlyne, pabūgęs audros, nuskrیدęs tik 6,342 kilometrus kelio. Prie viso kito - dar pažymėtina, kad Darius su Girėnu skrido be parašiutų!

Liūdna prisiminti dar ir tai, kad jie skrido skolintais pinigais. Aukotojai negana suaukojo už lėktuvą ir skridimo iš-laidoms apmokėti. Pagelbėjo Dariaus sesuo Laura Nelson. Lietuvos vyriausybė jai buvo pažadėjusi skolą apmokėti! Bet pažadas neištesėtas.

Darius-Girėnui ruošti skridimui iš lietuvių spaudos - aiškiai daugiausiai pagelbėjo Vienybė. Visų laikraščių atsiliepi-mus kruopščiai surinko ir knygoj "Sparnuoti Lietuviai" Chicagoje išleido Kapitonas Petras Jurgėla ir V. Stulpinienė 1935 m. 383 puslapiuose Jurgėla surinko labai daug medžiagos.

Šiam rašiniui, be prisiminimų, iš P. Jurgėlos knygos pa-rinkta tik dalis apie Vienybėje tilpusius raštus, kurie apibūdina Dariaus-Girėno skridimui pasiruošimą. Tai istorinė medžiaga, labai vertinga toje istorijoje dalyvavusiems prisiminti, o jaunesniems susipažinti, tuo labiau, kad savo skridimą mūsų lakūnai skyrė: "Tau, Jaunoji Lietuva!"

Seka iš "Sparnuotų Lietuviai" knygos ištraukos raštų, 1935 m. tilpusių Vienybėje.

Rašydamas apie pirmąsias pasklidusias žinias Chicagoje apie Dariaus atidengtą paslaptį - skristi į Lietuvą - Petras Jurgėla savo knygoj "Sparnuoti Lietuviai" cituoja ir Vienybėje pasirodžiu-sią A. Žalpio, Vienybės Chicagos korespondento pirmąjį prane-šimą:

"Tarpe Chicagos lietuvių, dabar yra užinteresavę ir kalbama, kad kokis tai Kauno orlaivininkas Lie-tuvis, virš Chicagos didmiesty skraido orlaiviu. Aš tam tikėjau, tai netikėjau. Mūsų vientautis Darius mano iki rudens geriausiai orlaiviais praktikuoti, daryti toli-mas keliones. Dabar jis turi savo aeroplaną, skraido po Chicagą.

Steponas Darius dar ve ką sva-joja - vakacijos laiku, be poilsio, darysias po orą skraidynes net tolimiausių kelionių ir su geriausiu aeroplanu praktikuosias bei suga-biausiai Amerikonais, pagarsėju-siais lakūnais, lavinsias laksty-

me. Po tam bandysias skristi į didelę kelionę, tai yra - iš Chica-gos į Kauną. Jis duosias visam pasauliui žinią apie savo planą, kad jisai skrisias į Lietuvą, kaipo Lietuvos lakūnas. Marysime atei-ty, ar St. Darius pagarsės ir savo planą galės įvykdyti."

Tai buvo bene pirmoji spaudoj paskelbta žinia apie Dariaus su-manymą skristi Lietuvon.

"Ekstra - didelėj naujienoj" Vienybė pabrėžia:

Mes New Yorke susilauksim ma-lonų oro svečių - kuris iš Chica-gos atlėks oru. Tai bus pirmas

Tesiama 5,6,7 psl.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. VIENYBĖ co-owners are: Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. It is published bi-weekly by Valerie Tysliava, Joseph N. Tysliava and Jonas Valaitis. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tysliava; Assistant: Ann Vaivada; Business Manager and Photo Editor: Joseph N. Tysliava; English Editor: Demie Jonaitis; Senior Editor: Vytautas Širvydas; Contributing Editors: Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

SUBSCRIPTION RATES: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone APplegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas

Plačiai išskleibtuose, bet tikrovėje gana slaptuose Prezidento R. Nixono - Tarybų Sąjungos L. Brežnevo pokalbiuose, vargu kur nors bebūvo įspraustas žodelis apie Lietuvą, nors Amerikoje gyvena nemažai lietuvių ir yra "plenty" veiksmų. Tar. S-gai prireikė Amerikos technikos ir javų, nes tarybinė santvarka neįstengė per virš 50 metų jų ganėtinai savo piliečiams pagaminti. Amerika ne tik Tar. S-gą pasivijo erdvėje, bet toli pralenkė. Bet jai reikia kur nors savo technikos ir javų perviršį iškišti. Šalia to, Amerikai ima stigtį aliejaus ir dujų, kurių Sibire yra milžiniški šaltiniai. Amerikos "kapitalui" nusinešus ten juos išnaudoti, gali būti, būtų sudrausta Kinija, kuri kadaitei valdė aziatų apgyventą Sibirą ir vėl norėtų jį iš didrusių imperikalizmo paveržti.

* * *

Kur du prieštaringi milžinai susidraugauja, nykštukams saulė užtemsta. Pokalbiuose, rodos, prisiminti žydai, kurie nori iš didrusiškojo rojaus masiniai emigruoti į nepriklausomą Izraelį. Lietuviams, tačiau, nežūrint prašymų, rodos, nebus išleistas Kudirka, taip karštai, kaip daugelis senųjų Amerikos lietuvių, troškęs čia apsigyventi. Šiaip ar taip, lietuvių tautos ateitis vėl pasilieka ten, kur ji visais amžiais buvo - Lietuvoje ir jos lietuviuose.

* * *

Pennsylvaniai Vienybė 1938 m. geg. 5 d. rašė: "Kiek čia medžiagos mūsų gyvenimo Amerikoje istorijai! Lietuviai savo prakaitu padėjo nutiesti pirmąjį geležinkelį ties Shamokin. Buvo laikai, kada Shenandoah buvo laikomas Amerikos lietuvių sostine. Lattimeryje penkių lietuvių darbininkų kraujas įtrėšė dirvą dabar stipriai United Mine Workers unijai. Scranton - miestas, kuriame gyvena ir veikė viena stipriausių tautinės srovės asmenybių Amerikoje: dr. Jonas Šliūpas, kurį mes į nepriklausomą Lietuvą sugražinome tik su pora tūkstančių dolerių turto, kuomet Scrantono kun. Kuras mirė, palikdamas \$40,000".

* * *

"Plymouth. Čia 1886 m. gimė Vienybė Lietuvininkų (dabartinė Vienybė) ir Susivienijimas Lietuvių Amerikoje, o dėl bažnyčių lietuviškumo kovą pakėlė kun. A. Burba. Philadelphia, kur tautiniu pagrindu atsirado, bet vėliau į tarptautines dausas nukrypo Lietuvių socialistų sąjunga, sykiu su savo organu Kova. Čia įvyko pirmasis Amerikos lietuvių politinis seimas, pasireiškęs už Lietuvos politinę laisvę, tada autonomišką, o vėliau įvyko trečiasis politinis seimas ir lietuvių skyrius Sesquicentennial parodoje. Pottsville, kur kalėjime yra vienintelis lietuvių kalinių knygynėlis. Easton, kur net bolševikuoją lanko parapijos parengimus. Wilkes Barre, kur praktikuoja pirmutinis čia mokslus išėjęs lietuvis advokatas Jonas Lopatto. Pittsburgh, kur gyvuoja kun. Sutkaičio įkurtas lietuviškas bankas. Žodžiu, paimekime bilė Pennsylvaniaios miestelį - vis rasime ką įžymaus ir minėtino Amerikos lietuvių istorijai".

* * *

Paryžiuje eina lenkų kalba brandus žurnalas Kultura, kurį leidžia ir redaguoja sulenkinta pavarde Jerzy Gedroyc (Giedrai-

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Girnakalis

NAUJI LAIKAI

Per ilgai užtrukęs šaltasis karas pradėjo darytis nepakenčiamas. Kai kurie kraštai trokšta ideologinėje tvankoje, kitus smaugia ekonominiai sunkumai. Reikia kai kurias duris pradaryti. Už tai šįkart buvo Niksonas tuo istorijos įrankiu, kurs su neįprastais partneriais ėmėsi neįprastų kalbų. Nereikia laikyti eiliniams pasivažinėjimais to, kas vyksta iš Washingtono ir į Washingtoną, iš Maskvos ir į Maskvą, iš daugelio kitų valstybių ir į daugelį kitų valstybių.

Visumoje čia vyksta didelis turgas, daug kas perkama ir parduodama. Pasidaro gallimu, kas anksčiau buvo negalima, iš didžiosios scenos išmestas Čangkaišekas, įteisintos dvi Vokietijos, vietoj po antrojo pasaulinio karo tautos sutarčių - susitarimai, kurie tas sutartis atstoja.

Jei kalbėtume apie trečią pasaulinį karą, tai jam kilti priežasčių jau seniai ne tik pakanka, bet yra net per daug. Tačiau tokio karo niekas nenori. Gal ir norėtų, bet karo dovanos dar nėra suvirškintos. Nėra užtikrinto galybių susigrupavimo. Tai ir atardama būdų valstybėms ir tautoms ne tik gyventi, bet ir be karo prasigyventi.

Mūsų Baltijos nepriklausomybių atstatymas vis labiau virsta politiniu rudimentu. Mes pasaulio galybėms galime rodyti mūsų teises, graudenti mūsų kankiniais, galime jaudinti tūkstančiais parašų, galinųjų duris gali varstyti mūsų komitetai, - rezultatai vis tie patys. Niekas dėl mūsų nepasijudins, kol arba nematys iš mūsų kokios naudos arba nekils koks sumišimas, kur didžiųjų nekontroliuojamose sąlygose mes patys pasilimsime tai, kas mums priklauso.

Mums? Kas tie "mes"? Deja, tie "mes" nėra išeiviai. Mūsų išeivija nėra laisva nuo visų politinių išeivių likimo ir laiko dėsnų. Mūsų ligos: senosios kartos išmirimas, prieš tai įrodžius, kad politinė išeivija nieko seno neužmiršta ir nieko nauja neišmoksta. Įdomu, kad šis reikalas mums jau buvo išdėstytas dar nepriklausomais Lietuvos laikais, kur gimnazijų istorijos vadovėliuose buvo kalbama apie prancūzų rojalistus, grįžusius į tėvynę po Napoleono. Pasirodė, kad emigracijoje mes išties dešimtmečius gerų pamokinių neprisimėme.

tis). Šių metų Nr. 4 paskelbė Romoje gyvenančio lietuvių kunigo patyrimus, apsilankant pas Seinų apskrities lietuvius.

Iškelia visą eilę aukštos ir žemos lenkų kunigijos negarbingas pastangas slopinti lietuvių kalbą bažnyčiose, ne tik pirm, bet ir po Antrojo pasaulinio karo. Sako:

"Nekreipiama mažiausio dėmesio į tikinčiųjų lietuvių teisėtus reikalavimus".

Lietuvybės slopinimu Sovietija mažai skiriasi nuo cary Rusijos. Atrodo, kad ir kita slavų tauta, "liaudies" Lenkija, niekuo nesiskiria nuo poniškosios "demokratinės" Lenkijos. "Broliai" lenkai vis mums "broliai" kabutėse.

Kita liga - jaunoji karta tik dailinai perima senosios kartos ideologinį palikimą. Per mažą padaryta, kad šis palikimas būtų perduodamas tokiame lygyje, kurio nenukonkuruotų gyvenamoji aplinka. Čia irgi įdomu, kad radome daug dešimtmečių išgyvenusių mūsų pačių senąją išeiviją, bet niekas nesiteikė bent vienu rimtu moksliniu darbu tos išeivijos tautinių problemų panagrinėti. Atrodo, kad naujoji išeivija ne tik nieko neišmoko, bet ir nenorėjo išmokti.

Trečia liga - pasenusios išeivijos savižudybė. Beveik prieš dvidešimt metų buvo paskelbtas manifestas prieš kultūrinį nuosmūkį. Rodos, Lietuvių Dienos ta proga skelbė atsakymą į anketą: ar mes kultūriškai kylame ar smunkame. Tada dar daug kas tarėsi kylas. Bet šiandien, kai jau senųjų lituanistų susenimas ir išmirimas pasistūmėjo ligi tiek, kad kai kur neliko žmogaus, ir kai lituanistinio prieauglio matomi tik pavieniai atvejai, tai jau aišku: nei kyla, nei smunkame, bet nykstame. Net ir mūsų eilinis žmogus prigyveno išsisėmimą, apatiją ir abejingumą. Pvz. dar prieš trejetą metų į demonstracijas susirinkdavo ir šimtai ir tūkstančiai. Šiomet į Washingtoną Brežnevo demonstruoti nuvažiavo iš: Chicago 48, iš Baltimorės - 3, iš New Yorko - vienas... ir t. t. Washingtono susirinko nepilna kapai!

Ar demonstruoti reikėjo ar ne, tai jau kitas klausimas. Iš tiesų buvo pademonstruotas tik išeivijos nepajėgumas. Nepajėgumo demonstruoti nereikėjo.

Taigi, nauji laikai turi daug reikalavimų. Ir naujų laikų su tokia kapitalu, kokį turi išeivija, turguje daug ko gero nenupirksi.

* * *

5. m. birželio vidury Vilniuje koncertavo amerikiečių simfoninis orkestras. Amerikietis konsulas jį lydėjo. Taip Vilniuje buvo paminėta Lietuvos okupacijos sukaktis, biržellniai trėmimai ir visoki kitoki baisieji biržellniai. Išeivių LB atstovai iš anksto lankėsi Washingtono ir įstaigose dėrėjosi, kad tų koncertų Vilniuje nebūtų. Washingtono su lietuviiais kalbėjosi mandagiai ir kantriai, buvo ieškoma būdų išeivių skaudamai širdžiai nuraminti, bet nuo koncertų neat-

Tęsiama 3 psl.

STEBĖTOJO PASTABOS

Pradėjęs leisti pirmąjį ant "tvirto tautinio pagrindo atsistojusį" Amerikos lietuviams laikraštį - Lietuviškąjį Balsą - jaunas Jonas Šliūpas skaitytojams tarė:

"Užduotė lietuviško laikraščio turi būti rodymas kelio gyvenime, mokinimas brolių ir jų švietimas, galvinimas meilės vienas kito, didinimas vienybės lietuviškos ir sutikimo". (Nr. 1, 1885)

Seinuose įvyko lietuvių kalbos mokytojų Lenkijoje suvažiavimas, kuriame dalyvavo 20. Nusiskundė, kad lenkų valdžia nesirūpina išleisti užtektinai tinkamų lietuvių kalbos vadovėlių mokykloms. Aną dieną valdžia uždarė tvirta lietuviška širdimi leistą literatūros žurnalą Varsnos.

Filosofu vadinamas Vokietijoje gyvenęs prof. A. Maceina, siaurai redaguojamame Los Angeles žurnale "Į Laisvę" mums pasakoja:

"Lietuvybė yra grynai formalinė (?) jungtis, kuri išelviškos vienybės nekuria, kadangi šioje išelviškoje esama didžiai daugingos sąmonės".

Gal posakiu "daugingos sąmonės" profesorius norėjo pasakyti "visokeriopiški įsitikinimai"? Tačiau, Amerikos lietuvių istorija (o ir dr. Bašanavičiaus Aušra) rodo, jog kai Šliūpas kūrė susivienijimą lietuvių Amerikoje, o Juozas Paukštys laikraštį Vienybę lietuvių, jie lietuvių ne-skaitė "formaline jungtimi", bet giliu lietuvių sielos dalyku. Tiesa, prof. Maceina tada, 1886 metais, dar nebuvo gimęs.

Vienas dabartinės Lietuvos ne-norįs lankyti redaktorius pirštu!

Gianakalis

Tęsinys iš 2 psl.

sisakya. Vėliau, kai paaiškėjo koncertų datų sutapimas su balsaisiais birželiais, Washingtone apgalestavo dėl nemalonaus datų sutapimo. Štai ir viskas.

Iš čia paaiškėjo, kad nėra jokio skirtumo, kas į Washingtoną važiuoja: altininkai ar bendruomenininkai. Jei vieni ir kiti mūsiškiai Washingtono daro tokius pačius žygius ir veikia tais pačiais metodais, tada nesvarbu, kas ten lietuvius "atstovaus". Su nevykusiais demaršais įspūdžio padarytų nebent numirėliai, į ofisus besilanką vaiduokliais.

Iš tikrųjų, mūsiškių jau esama mirusių, trūksta tik vaiduoklių. Su Lietuvos žmonėmis reikia kuo daugiau vakariečių kontaktų. Reikia stebėtis bukumu tų, kurie bendravimo būtinumo nesupranta. Už tai ir anų simfoninių koncertų reikalui mirusių pažirų gynėjams nebūtina buvo lankytis ir aukštose amerikiečių įstaigose, tą patį visiškai patenkinamai būtume uždyką paaiškinę mes Vienybėje. Sic.

Nauji laikai. Sirdys tos pačios, bet mados kitos. Nepritinka ne naujos mados (nors jos ir biau-riai kudlotos!), bet senos mados.

VIENYBĖ, 1973 m. liepos 27 d.

dangų duria, reikšdamas:

"Lietuva turi savo galvosūkius, išelviša - savo. Maskva sprendžia juos Lietuvoje savo mastu, o užsienyje mes patys - lietuviai".

Lietuvą šiomis dienomis lankęs amerikietis Baltimore Sun korespondentas Michael Parks pasakoja:

"Lietuviai pirmieji susirūpino savo gamtos apsauga ir ją pradėjo tvarkyti įstatymo keliu jau nuo 1949 metų, kuomet Sovietijoje dar niekas negalvojo apie pramonės gamtai daromą žalą."

Korespondentas, einant tuo įstatymu, papasakoja apie visą eilę nubaudimų Lietuvoje. Atrodo, kad ir be Maskvos lietuvių sugeba savo galvosūkius tiksliai išspręsti.

Bendruomenės Tarybos rinkimuose, skelbiama, dalyvavo 10,-440 Amerikos lietuvių - apie du tūkstančiu daugiau, negu praeituose. Todėl teisėta vieno laikraščio išvada:

"Nori kas, ar ne, reikia suprasti, kad Bendruomenė toli gražu ne silpsta, bet stiprėja. Senųjų lietuvių žmonėms išmirštant, Bendruomenė be vargo įžengs į atsiradusią tuštumą". ALTą sudariusios senųjų Amerikos lietuvių srovės jau Dievuliui yra savo "dūšias" atidavusios, o VLIKą sudariusios buvusios nepriklausomos Lietuvos partijos jau ilsisi kapuose. Kas lieka? Tik tie lietuviškai Amerikoje, kurie, gyvi būdami, ateina balsuoti už Bendruomenės Tarybą, ir susivienijimai.

Druskininkuose 1891 m. gimęs pasaulinio masto skulptorius Jokūbas Lipšicas (Jacques Lipschitz) mirė Italijoje. Sakoma, mylėjęs Lietuvą dėl jos gamtos, o lietuvius dėl jų gilaus jausmo patrauklių dainų. Druskininkuose gimė ir kitas meno genijus, muzikamenininkas Mikalojus Čiurlionis. Žodžiu, Druskininkai Lietuvai parūpino geros "druskos".

Kalbininko profesoriaus Antano Sallo mirtis mums yra kultūrinis nuostolis. Kai Lietuvoje mirė žymusai mūsų kalbininkas prof. Kazys Būga, kalbininkas veteranas prof. Jablonskis prikaltino Lietuvos valdžią į užsienį studijoms pasiųsti du gabesnius to meto studentus: Praną Skardžių ir Antaną Salį. Abu išsilaikė darbingais kalbininkais, bet likimas lėmė gyventi ne Lietuvoje, bet Amerikoje. Prof. Salys gavo profesoriaus vietą Pennsylvania universitete. Į mūsų literatūros kalbą įvedė priglįsusius žodžius: vietoje "siurprizas" - staigmena, vietoje "subuvimas" - pobūvis, ir kitus. Prieš mirtį spėjo atlankyti dabartinę Lietuvą ir pasidžiaugti ten išaugusiais naujais kalbininkų talentais, kurie baltistikos mokslo sritį paveržė nuo Rygos latvių. Vienu prof. Sallo užsimojimų buvo išleisti etimologinį lietuvių kalbos žodyną, kurio labai trūksta-me. Medžiagą ėmė rinkti 1922 metais.

Culver Gleysteen, Amerikos Generalinis Konsulas, Leningrade.

JAV KONSULATAS LENINGRADE

Liepos 6 d. pirmą sykį Leningrade, savo laiku buvusioje rusų carų sostinėje Petrapilyje, suplevėsavo JAV vėliava Amerikos konsulato balkone. Ji tenai dabar plevėsuos visą laiką, ligi galios JAV ir TSRS konsulinė konvencija, abiejų šalių pasirašyta dar 1964 m.

Konsulate dirba 23 tarnautojai. Pagal tą sutartį TSRS konsulatas San Francisco mieste pradėjo veikti kiek anksčiau, birželio 23 d., Brežnevui lankantis Amerikoje.

J. Vilčinskas, rašydamas apie socializmo sąjūdį Lietuvoje, prisimena ir Amerikos lietuvius, kurie, girdi, sukūrė socialistų kuopas ir leidė Keleivį, 1905 metais.

Kuopas sukūrė dr. Jonas Šliūpas, o ypač Vienybės lietuvių redaktorius Juozas O. Širvydas, kuris kuopų vardu ėmė leisti organą Kovą, ne Keleivį.

Nixonas ir Brežnevas pasirašė sutartį. Lietuviai prisimins kitą sutartį, kuri skelbė:

"Sovietijos prezidentas, iš vienos pusės, o Lietuvos respublikos prezidentas (Smetona) iš kitos, tikslu toliau vystyti draugingus 1920 m. liepos 12 d. taikos sutartimi nustatytus santykius, paremtus Lietuvos nepriklausomos valstybės pripažinimu ir nesikišimu į abiejų pusių vidaus reikalus, be to, įsitikinę, kad tai abiejų pusių interesas griežtai nustatyti sąlygas bendram saugumui, sykiu teisingai išsprendžiant Vilniaus miesto ir krašto priklausomybę, rado reikalinga pasirašyti dabartinę sutartį, perleidžiančią Vilnių ir Vilniaus kraštą Lietuvos respublikai ir patikrinančią bendrą Sovietijos-Lietuvos saugumą".

Bendros sutartys, kaip kada, storai pameluoja.

Kaip rašo amerikiečių spauda, konsulatas Leningrade perims didelę darbo dalį ir nuims našta nuo pečių Maskvoje veikiančiai JAV ambasadai. Konsulato žinioje bus turizmas, emigracijos ir kitokie reikalai Leningrado srityje, o taip pat ir Pabaltijo respublikose - Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje.

Leningradas tampa ir žymių tarsi tarp JAV ir TSRS, turint galvoje naujausius abiejų šalių susitarimus jūros ir oro susisieki-me. Kaip žinia, iš Leningrado į New Yorką nuolatos plaukios tarybinis laivas "Michail Lermontov", o iš New Yorko ir Washingtono skraidys lėktuvai.

Leningradas, kaip Tarybų Sąjungos kultūros centras, nelyginant amerikietiškas Bostonas, jau senokai yra dideliu turistų susidomėjimo centru, o taip pat ir stambiai figūruoja kultūrinių mainų programoje. Tenai lankėsi New Yorko miesto baletas, gi šiemet birželio mėn. Leningrade koncertavo ir San Francisco Symphony orkestras, kuris paskui užsuko keturiems koncertams ir į Vilnių. Galima tikėtis, kad dabar iš Leningrado į Vilnių ir daugiau žymybių iš Vakarų pasaulio užsuks.

Atrodo, kad gali būti praktiškos naudos ir Amerikos lietuviams, kai dabar JAV konsulatas veikia Leningrade. Anksčiau turistams reikėjo pasiekti Maskvą, jei kokių reikalų atsiradavo. Dabar bus ne tik arčiau, bet ir jaučiau, nes vis dar yra tokių, kuriuos Maskvos vardas neįjaukia nuteikia, kai tuo tarpu Leningradas - senasis Petrapilis dar daugeliui lietuvių pri-mena ir pabėgėliškas ar mokslo dienas, pagaliau ir tautinio atgimimo veiklą.

JAV Prekybos Rūmai yra Amerikos ekonomikoje svarbus veiksnys: atstovauja 45,000 kompanijų, 2,600 vietinių Prekybos Rūmų, 1,-100 prekybos draugijų.

Maždaug prieš metus lietuvių delegacija lankėsi pas NEW YORK TIMES leidėjus. Ji pareiškė protestą, kad tas laikraštis beveik nieko nerašo apie tikrąją padėtį Lietuvoje. "O ką mes rašysim?! - nustebę paaiškino leidėjai. - "Mūsų korespondento ten neįsileidžia".

Nors ir VIENYBĖ Lietuvoje akredituoto korespondento neturi, ji visgi ryžtasi viršyti aną pasaulyje žinomą dienraštį ir reguliariai pateikti savo skaitytojams Lietuvos gyvenimo apžvalgas. Nebus tai mėšlo rankiojimas, kaip mūsųose įprasta, bet nepataikausim ir dabartiniams Lietuvos ponams. Stengsimės pavaizduoti gyvenimą tokį, koks jis yra.

Pripažinimas?

Amerikos konsulas Leningrade Culver Gleysteen vėl lankėsi Lietuvoje San Francisco simfoninio orkestro koncertų Vilniuje atidarymo proga birželio 13 d. Jis buvo susitikęs su sostinės burmistru Vytautu Sakalausku ir respublikos užsienio reikalų ministro pavaduotoju Vytautu Zenkevičiumi. Pirmasis oficialus šio valdininko vizitas Vilniuje pernai, rugpjūčio mėn., sukėlė veiksmų tarpe susirūpinimą, kad tai gali reikšti nukrypimą nuo JAV Lietuvos okupacijos nepripažinimo politikos.

Kitais tikslais Vilniuje viešėjo Chicagos universiteto profesorius dr. P. Billingslay. Jis dalyvavo tarptautinėje konferencijoje tikimybių teorijos ir matematinės statistikos klausimais birželio pabaigoje. Dalyviai svarstė įvairios informacijos optimalaus apdorojimo problemas. Rusai yra išleidę vieną Billingslay monografiją ir ruošia spaudai kitą. Vilniaus universiteto rektorius J. Kubilius yra pasaulyje žinomas skaičių tikimybių teorijos specialistas. Be jo, paskaitas skaitė dar A. Aleškevičienė, A. Bikelis, B. Grigelionis, V. Paulauskas ir kiti - viso 350 pranešimų. Konferencijoje dalyvavo 400 mokslininkų iš 17 valstybių. Anksčiau tokios konferencijos buvo rengiamos Kalifornijos Berkeley universitete ir Čekoslovakijoje.

Tuo pat metu, kai konsulas Gleysteen buvo Vilniuje, ten lankėsi ir TS - Danijos ekonominio ir mokslinio techninio bendradarbiavimo komisijos pirmininkas K. Hanover su žmona ir kitais palydovais. Jie tarėsi su Valstybinės plano komisijos pirmininko pirmuoju pavaduotoju A. Brazausku ir V. Zenkevičiumi. TS turi sudariusi dvišales bendradarbiavimo sutartis įvairiose srityse su daugeliu valstybių. Šias sutartis administruoja mišrios komisijos.

Neseniai D. Pollanskis tapo TS žemės ūkio ministru. Birželio pradžioje jis inspektavo savo valdas Lietuvoje. Lankėsi "Aušros" kolūkyje prie Latvijos sienos, Nardavos vaismedžių medelyne, Leonpilio tarybiname ūkyje Ukmergės rajone, Kauno valstybinėje veislininkystės stotyje, Dotnuvoje ir Vilniuje.

Pollanskis, kaip Politinio biuro narys, yra vienas iš 15 aukščiausių partiečių TS. Jam 55 m. Kilęs iš Ukrainos. Jis yra baigęs Char-kovo žemės ūkio institutą. Anksčiau žemės ūkio ministras paprastai nebūdavo Politinio biuro nariais. Pollanskio paskyrimas į šį postą rodo partijos susirūpinimą nuolatiniomis nesėkmėmis žemės ūkyje.

Kurortai

Birželio pradžioje Palangoje buvo atidarytas vasaravimo sezonas. Ta proga koncertavo "Lietuvos" ansamblis, kalmo kapela "Galvė", estradinis ansamblis "Nerija", pučiamųjų orkestras "Trimitas" ir nelietuvių Jūrmalos ir Svetlogorsko saviveiklininkai. Buvo dar šventinė eisena ir jachtų lenktynės. Per sezoną numatoma viso šimtas koncertų.

Vien iš Vilniaus į Palangą per dieną lėktuvai daro 11 reisu, atgabendami 550 keleivių. O kur dar atvykę savais motociklais, "Ziguliais", "Moskvyčiais" ir "Volgomis"?! Automobilių pastatymo aikštelėse dabar yra maždaug pusantro tūkstančio vietų. Perna Palangoje polislavo ketvirtis milijono vasarotojų. Šiomet laukiama dar daugiau, neskaitant atvykstančių tik vienai dienai arba apstojančių pas pažįstamus bei gimines. Palanga yra taip vadintamas sąjunginės reikšmės kuror-

NAUJOS KNYGOS

Pagaliam Amerikos skaitytojus pasiekė naujoji DABARTINĖS LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNO papildyta laida. Žodyne 60 tūkstančių žodžių 974 didelio formato (10X6 1/2 colto) puslapiuose. Žodyno atsakingasis redaktorius J. Kruopas. Kiti redakcinės kolegijos nariai: A. Lyberis, D. Lukšys, J. Paulauskas, J. Senkus (jau miręs) ir K. Ulvydas. Kaina 3 rb 41 Kp.

Lietuvos pirmokėliai ateinančiais mokslo metais mokysis nebe iš SAULUTĖS, bet iš VYTURĖLIO. Tai pagal naująją mokymo programą L. Jokubauskienės paruoštas elementorius su A. Makūnaitės iliustracijomis.

Pomirtinėje A. Griciaus knygoje KELIAI KELELIAI sudėti jo atsiminimai apie jaunystę Šipyluose (Šiaulių rajone), apie vėlesnes pažintis su įžymiais žmonėmis. Tarp kitų neseniai pasirodžiusių knygų yra V. Girdžiausko ŽMONES MAN BUVO GERI,

kur pasakojama apie skaičiavimo mašinos ("kompiuterio") kūrimą, nagrinėjamas mokslininkų vidaus pasaulis ir jų tarpusavio santykiai.

"Vagos" leidykla taip pat išleido XVIII amžiaus anglų rašytojo G. Smoleto romaną HAMFRIO KLINKERIO KELIONĖ. Ten vaizduojami vieno dvarininko ir jo šeimos nuotykių. Plačiai aprašomas skotų gyvenimas. Antrą papildyto leidimo susilaukė gamtininko T. Ivanausko PASAULIO ŽVĖRYS. Šioje iliustruotoje knygoje aprašyti apie 300 įvairiausių žvėrių. Duoti lietuviški ir lotyniški jų pavadinimai.

Kai kurias iš minėtų knygų galima užsisakyti per SPAUDĄ, P. O. Box 685, Chicago, Ill. 60690. Be to, ir giminės bei pažįstami Lietuvoje noriai siūnia knygas dovanai ir atsilygindami už jiems pasiūstas gėrybes.

ANEKDOTAS

Ateina Vilniuje į kompartijos būstinę Zydėlis Icokas, pakloja savo partijos bilietą ir pareiškia: "Drogi, aš važuju į Izraelį".

- Ka tu, Icokai, nustebę ir pasipiktinę atkalbinėja kolegos pareigūnai. - Socialistinio darbo didvyris, komunistinio darbo spartuolis! Tu važiuosi pas kapitalistus, kad jie tave išnaudotų?!"

- Drogi, aš turiu važiuoti", - atsikalbinėja Icokas.

- Kodėl gi tu turi?!"

- Del to, kad mano visa šeima nori važiuoti.

- Tai tegul jie vieni važiuoja, o tu pasilik, - moko partiečiai.

- Kad negalima. Aš vienintelis žydas šeimoje, - paaiškina Icokas.

Žodynėlis

TSRS - Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjunga, dar trumpiau - TS, visos 15 respublikų sudarančių šią sąjungą.

LTSR - Lietuvos Tarybų Socialistinė Respublika. Rusų duotas dabartinis Lietuvos pavadinimas.

SĄJUNGINIS - liečiantis visas 15 respublikų.

RESPUBLIKINIS - liečiantis tik vieną respubliką, šiose apžvalgose paprastai reikš "Lietuvos".

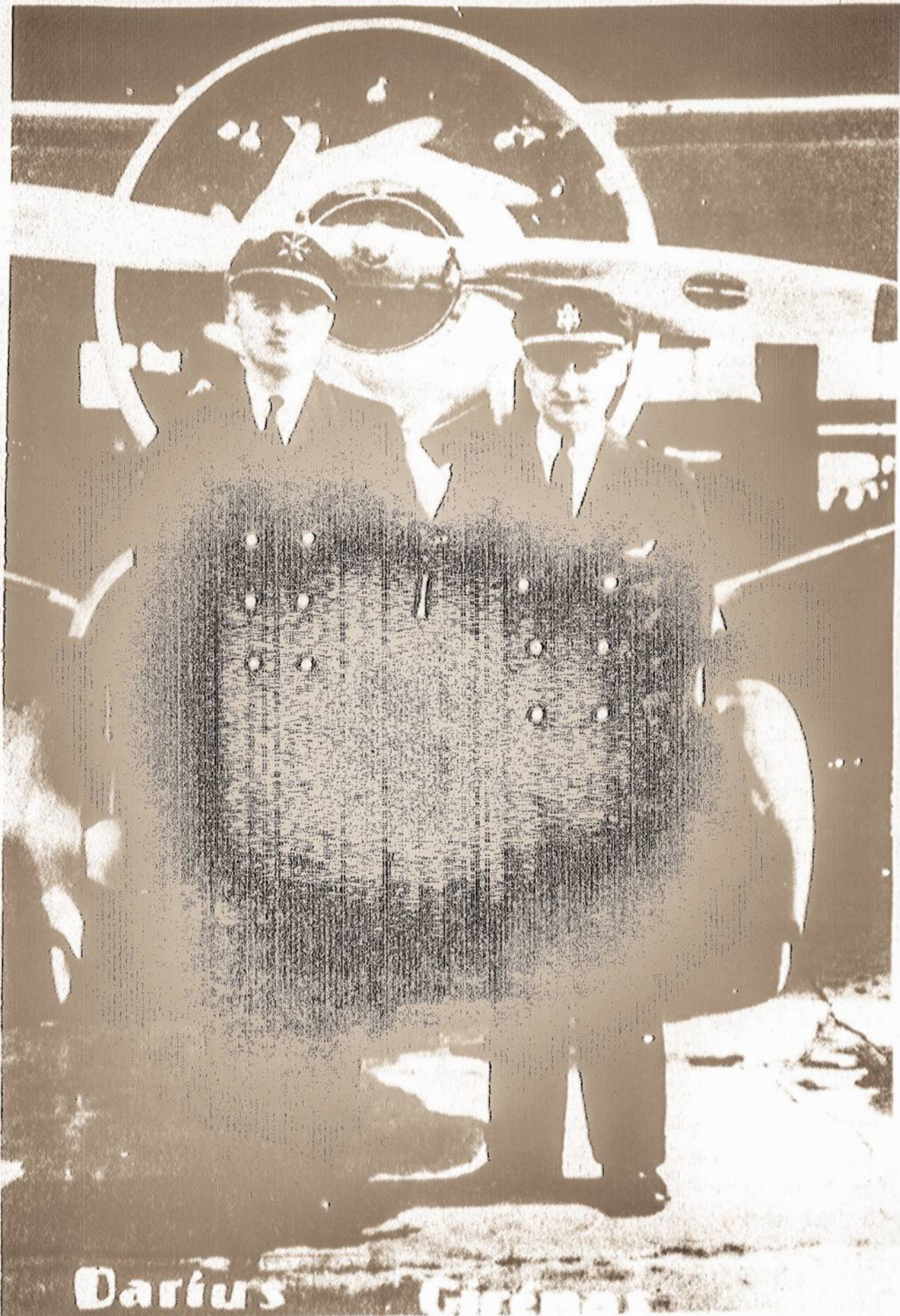
AT - Aukščiausioji Taryba, komunistinis sąjunginis ar respublikinis parlamentas.

RAJONAS - administracinis TS padalinys. Lietuva padalinta į 44 rajonus.

"Egle Zalciu Karaliene" - R. Antinio skulptura Palangoje.

Jau 40 metų, kai žuvo Darius ir Girėnas

Tesinys iš 1 psl.

toks istoriškas svečias - Lietuvos lakūnas, atvykęs oru per 909 mylių.

Liepos 20 d. Darius išskrido iš Chicagos, tą pačią dieną atskrido į New Yorką, kitą dieną žiūrėjo Sharkey-Dempsey kumštynių, o liepos 24 d. su vienu iš Vienybės direktorių Šidlausku (W. Shedlow) išskrido Bostonan. Pasak The Herald ir kitus amerikonių laikraščius, kun. P. Virmauskis buvo pakvietęs Lietuvos aviacijos "tūzų" kap. Darius atskristi parapijos gegužinėn prie ežero; vieta buvo pažymėta baltomis marškomis ir Lietuvos vėlavomis; Darius trisys mėgino tūpti, bet nenutūpęs tuojuo staiga išklidavo, paskiau išmetė pranešimą apie vietos netinkamumą nutūpimui, parodė akrobatinių figūrų ore ir nuskrido. Vienybės pranešimu, tą dieną Darius su Šidlausku buvo nuskridęs ir Lorenсан, kur rado patogią vietą nutūpti ir vietos Lietuvos kolonijoje pasisvečiuoti. Liepos 25 d. jie nuskrido Bostonan, kur vietos Lietuvos prekybos butas labai iškilmingai juos priėmė; vietos lietuviai kėlė ovacijas, nes tai "istorinis dalykas, kad Lietuvos lakūnas lankosi oru po tolimas savo vietaučių kolonijas" (Vienybė). Kažkoks Lietuvos kat. laikraštis, ėmęs žinias iš Am. liet. spaudos, rašė:

Kap. S. Darius su Wm. Shedlow, "Vienybės" direktorium, nulėkė Dariaus aeroplanu į Naująją Angliją, apsilonkė ir Newtown, Mass.,

VIENYBĖ, 1973 m. liepos 27 d.

pas mūsų bokso žvaigždę, Jack Sharkey-Žukauską. Žukauskas svečius maloniai priėmęs. Labai noriai griebėsi kalbėti lietuviškai, nors iš karto sunkiai ėjo, bet paskiau gražiai susikalbėjo. Kad jis tapo Dempso suklastuotas, tą patvirtinęs. Bet sakęs: "O kad jūs dabar pamatytumėt Dempšiką su juo padariau ir kaip jis baisiai sugriautas atrodo! Juk jis bijo parvažiuoti namo ir pasirodyt savo žmonai!" Nuo mūsų su Dempšiu jaučias gerai, jeigu tik neišsivystys tolesnis kraujo bėgimas viduriuose, kuris buvo pasirodęs. Mūsų svečiai, kap. Darius ir Shedlow, išsinešė labai malonius įspūdžius iš apsilankymo pas p. Šarkį.

Iš Massachusetts valstybės, kur buvo savo tautiečių džiaugsmingai sutiktas, Darius su savo keleiviu į Niujorką parskrido liepos 26 d.

SKRAIDYMAS IR VADOVAVIMAS PIRMOJO ORO ORKESTRO ESKADRILEI. H. Macdonaldas New Yorke įsteigė pirmą pasaulį skrajojanti orkestrą ir pasamdė ką tik grįžusį iš Bostono Darius, su kuriuo pasirašė sutartį 3 mėnesiams. Stepas, pagal sutartį, turėjo skraidyti savo lėktuvu ir būti to orkestro skraidymų vadu (vyriausiu navigatorium). Orkestro vadovas su 12 muzikantų, 2 tarnautojais ir 5 lakūnais turėjo skraidyti keturiais lėktuvais WACO po visas J. V.-bes ir griežti miestuose šokiams ir visuome-

nės linksminimui. Kiekvienam lėktuvui teko pakelti po 800 svarų, sveriant prikrautam apie 1490 sv., ir skraidyti 80 mylių (apie 129 km.) per valandą. New Yorko ir Pensilvanijos valstybių amer. laikraščiai daug rašė apie šį skrajojanti orkestrą ir pažymėdavo, kad vyriausiasis navigatorius kap. Darius yra tarnavęs Lietuvos kariuomenėj bei aviacijoje, o visi 5 lakūnai buvo patyrę skraidyme ir turėjo aukščiausią J. V.-se lakūnų laipsnį (transporto pilotai). Vienybė, paminėjusi Dariaus įstojimą oro orkestran, pastebėjo, kad New Yorko ir apylinkių lietuviai "galės matyti savo vientautį lekiojant oru po šią apylinkę su minėta orkestra, kuri su didele iškilme pradės demonstruoti pirmutinę pasaulio oru lekiojančią muziką".

Šis nepaprastas orkestras 1927 m. liepos 28 d. pakilo iš New Yorko aerodromo (Curtiss Field) ir buvo sustojęs Binghamptone, Sunbury (Sunbury), Pittstone, Wilkes-Barre, Allentown, ir kt. Binghamptone orkestras griežė Lindbergo pagerbimo iškilnėse; čia orkestrą lydėjo 12 amer. karo lėktuvų. Vietiniai amerikonių laikraščiai aprašydavo orkestro atvykimą. Lėktuvai kelis kartus apskrisdavo aplink miestą, garsindami rengiamus šokių vakarus. Kai kur miesto viršininkas (majoras) iškilmingai sutikdavo. Keli lėktuvai pakilę darydavo įvairias figūras. Susirinkusiai miniai tvarkyti būdavo kviečiama policija. Kol orkestras grieždavo šokiams, lakūnai susirinkusiems žmonėms rodydavo ir aiškindavo lėktuvų įtaisymus ir atsakydavo į įvairius klausimus apie aviacijos ateitį, aerodromus ir t. t. Darius tiesiai atskrisdavo į miestus: gerai ir greit susipažino su Amerikos geografine padėtimi.

Už tarnybą ir savo lėktuvo vartojimą Darius turėjo gauti algos: pirmą savaitę 300 dol., kitas savaites po \$150. Tik, deja, po mėnesio orkestras subankrutijo ir dėl to Darius gavo tik vienos savaitės algą. Atsiradus pirkėjui, New Yorke jis pardavė savo lėktuvą WACO.

Bet Stepas ne garbės ieškojo. Jis ieškojo tik progų užsidirbti pinigų ir įsigyti gerą lėktuvą skridimui Lietuvon. Bet jautė, kad turės ilgai ir sunkiai dirbti, kol susitaupys pinigų tam reikalui. Savo draugams lakūnams Kaune 1927 m. rudenį rašo:

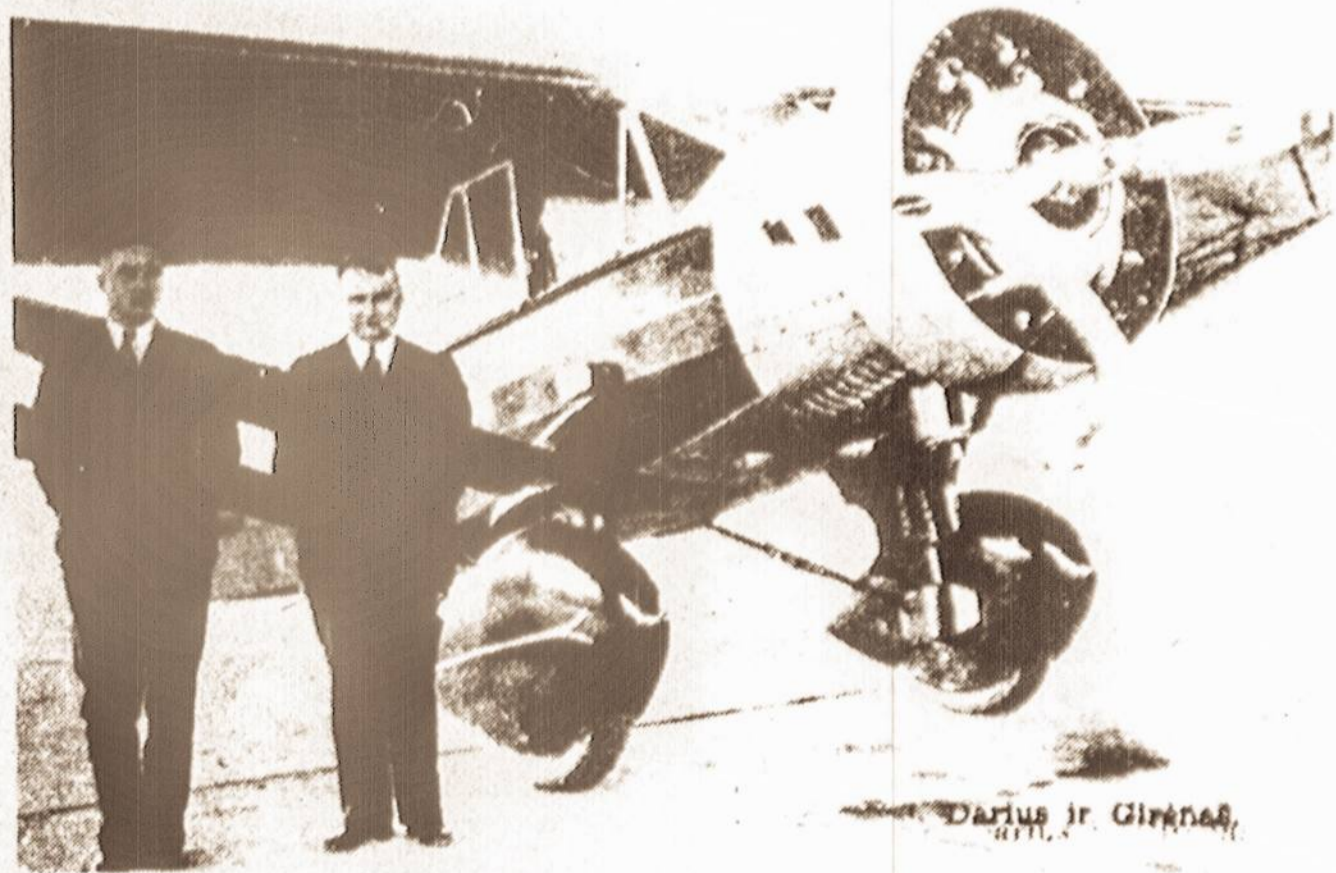
Dabar visai atsidaviau aviacijai, netrukus rengiuosi atskristi Kaunan iš Amerikos be sustojimo.

Vienybė daugiausia garsino lakūnų maršrutą po rytines valstybes, dėdama ilgus pranešimus I-am puslapy ir kitur. Iš liet. redaktorių J. Valaitis daugiausia skraidė Belanka (New Yorko apylinkėse, į Bostoną ir Worcester) ir yra šė garbės rėmėjų pavardes ant lėktuvo; maršrutui pasibaigus, jis Vienybėj rašė:

Tesinys 6 psl.

ANTANAS VAIVADA, kurį būtų galima pavadinti Dariaus - Girėno lėktuvo "krikšto tėvu". Jis lėktuvui suteikė "Lituanicos" vardą. Už tai Darius jam buvo įteikęs Lituanicos modelį, kaip dovaną. Su mažąja Lituanica, kuri buvo pakabinta Naujienų redakcijoje, kur Vaivada tuo metu dirbo, įvyko labai nepaprastas supuolimas. Tą naktį, kai Soldine sudužo Lituanica, ryte atėjęs į redakciją Vaivada, rado sudužusį ir Dariaus padovanotą modelį! Nors dar nebuvo žinoma apie Dariaus - Girėno tragediją, bet nejučiomis kilo mintis, kad įvyko kaž kas negero.

Lakūnas Stepas Darius, pardavęs savo lėktuvą vardu WACO, įsigijo kitą. Juo su Girėnu skrido į Lietuvą, lėktuvui išmokėti negavo pakankamai aukų, turėjo ieškoti paskolų. Jeigu JAV lietuviai būtų buvę dosnesni ir lėktuvus geriau įrengtas, lakūnai nebūtų žuvę.

Skridimui ruošiantis

Lietuvių Aviacijos dienos mums davė labai svarbių vaisių. Jos padarė liet. išelvią, amerikony terminu tariant, "Air Minded". Taip sakant, lietuvius sudomino aviacija ir neblogo supažindino su jos painia technika. Jie visi, atrodo, būtų pragyvenę nieko apie tokį svarbų civilizacijos stebuklą ne tik nežinodami, bet nei negalvodami. Liet. Aviacijos Dienos ir mūsų lakūnų pastangos ir išsilavinimas bei aukštas tikslas pasiruošti pionieriškam žygiui, atkreipė visų lietuvių dėmesį. Daug lietuvių atvyko į įvairius aerodromus. Kalbėjo, diskutavo, klausė lakūnų aiškinimų ir galiausiai patys skraidė, ir išlipę džiaugėsi. Tūkstančiai mūsų brolių daugiau ar mažiau susipažino su aviacija ir save dvasiškai paturtino. Vairai ir jaunuoliai įgijo ambiciją, senai turės įdomią atmintį visą amžių. Visų kalba pakreipta į kultūringą temą. Tai visai mūsų išelviškai neapskaityta kultūrinė svarba ir nauda.

Pastebėtina, kad ir mūsų tautos savigarbos ir savim pasitikėjimo atžvilgiu, taip pat labai daug laimėta. Kuomet daugelis tų šimtų lėkėjusių įvairaus amžiaus ir klasių lietuvių būtų bijoję bent arti prie orlaivio prisitarti, tačiau, kada pamatė jį vairuojamą mūsų pačių brolių, jie savaisiais pasitikėjo, ir skrido. Lietuviai pradeda save pažinti, lietuviškai galvoti, save įvertinti ir savim ir savaisiais pilnai pasitikėti. Kap. Darius, lak. Girėnas ir paraštininkas drąsuolis Bolis šiuo atžvilgiu labai daug lietuviams patarnavo, suteikė labai daug naudos. Daugelis to nemato, tačiau turėtų pamatyti. Asmeniškai ir savo laikraščiais vienokiu ar kitokiu būdu jų žygių neigė lietuviams, kaip visada, suteikė meškos patarnavimą, o sau didžiausią gėdą! Kap. Dariaus, lak. Girėno ir Bolio maršrutas ir jų maršrute rėmėjų pastangos ir veikimas šiuo atžvilgiu atliko didelį kultūros darbą. Jiems garbė. Jie patarnavo lietuvių tautai ir aviacijos idėjai.

Daugelis iš atsilankiusių į aviacijos šventes mielai skraidė su Darium ir visi turėjo gražiausių įspūdžių ir didelio malonumo. 1933 m. Margutų rašė: Ne be reikalo Vienybė dar 1932 m. gr. 29 d. papėkė chicaglečius, paminėjusi kiek kuri kolonija surinko pinigų:

Šios skaitlinės yra geras Am. liet. kolonijų tautinės sąmonės, savigarbos ir kultūringumo atspindys. Jos parodo, kiek kurioms kolonijoms rūpi lietuvių garbė ir kokią rolę telošia tula mūsų spauda ir tuli vadai. Chicago - didžiausia liet. kolonija, kurioje gyvena daugiau lietuvių negu Kaune viso yra gyventojų, ir daugiau negu 4 didžiausių Am. liet. kolonijų lietuvius sudėjęs į krūvą, kur yra 14 liet. parapijų ir bažnyčių, eilė mokyklų, ligoninė, auditorija, daug salių, šimtai daktarų ir advokatų, šimtai biznierių, eilė bankierių ir bankerėlių - vos-ne-vos pasirodė nežymiai antroji vietoj. . . su še-

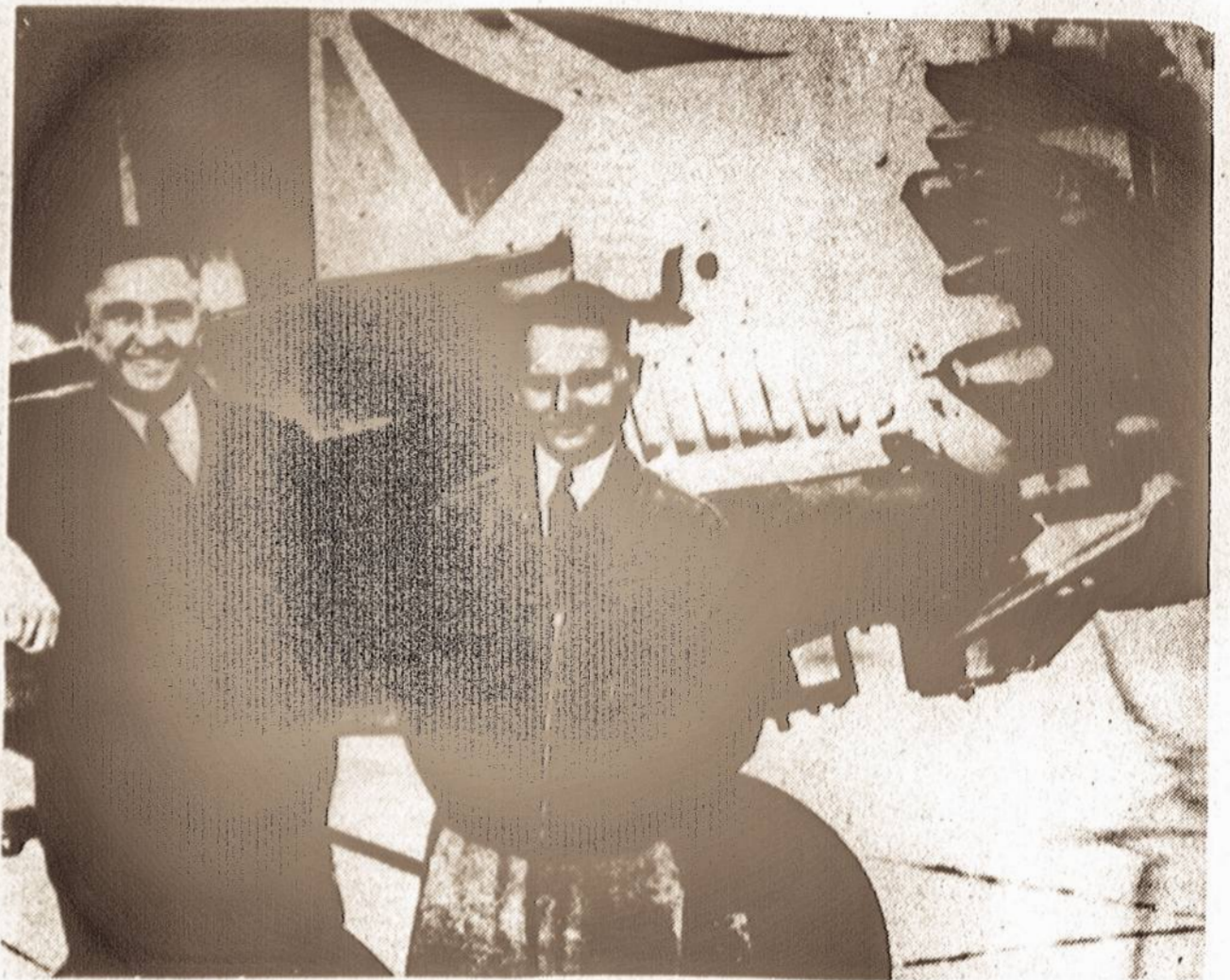
šiais šimteliais dolerių. . . tik apie po puscentį nuo kiekvienos "šiaudinės dūšios". . . Ten dominuoja internacionalistų spauda. Turėdami šiuos garsiai kalbančius faktus, mes drištame Chicagai mesti pirštinių. Ta kolonija dabar internacionalistų ir 1905 m. sapnuose miegančių "progresistų" užslopinta. Ten vadovauja partijos, srovės, bet ne patriotai lietuviai. Kadangi mašinal tinkamai paruošti dar toli negana, tai mūsų drąsuoliai mano skristi su senu motoru. Leisti juos su senu motoru 4500 mylių per pasalingą ir pavojingą okeaną skristi - būtų lietuvių kriminalis nusižengimas. Kiekvienas motoro jėgos svaras yra neįkainojamai svarbus nugalėti galimas susidurti gamtos jėgas, vėją, audrą, miglą ir kitas kliūtis. Sena mašina tokiai kelionei rizikinga. Mes negalim aukoti savo drąsuolių gyvybių, dėl poros trejetos tūkstančių dol., neturim leisti rizikuoti didvyrių gyvybių ir pasisekimo. Lakūnai vis tiek lėks. Mūsų pareiga žiūrėti, kad lėktų kuogeriausiai paruošta mašina, būtinai nauju motoru. Kolonijų komitetai kuogreičiausiai turi dar bent porą tūkstančių dol. surinkti. Kiekvienas lietuvis darbui būtinai teprisideda!

Spalių 1 d. lankėmės Darbininko ir Keleivio redakcijose ir pas advokatus Šalną ir Kalinauską. Valaitis ėmėsi takintojo pareigas, ir pagaliau pasiseka katalikų ir tautiečių grupes įtraukti į bendrą darbą.

Svarstyta lėktuvo vardas. Vairada pasiūlo: Lituanica. Vardas skambus; visi sutinka. Nutarta tuo tarpu vardo nenustatyti, bet Lituanicą laikyti pirmojoje vietoj. Antroji vietoj Lithvega; prieita išvada, kad šis vardas kiek lenkiškai skamba.

Kalba miesto majoras, Tysliava, Budreckis ir kt. Surenkama paramos skridimui.

VIENYBĖ (liepos 7 d.): Mus nuolatos klausia skaltytojai laiškais, telefonu ir žodžiu. Ką daro lakūnai? Kada jie mano lėkti? Kodėl jie nelekia? Ar tik jie mus neapgavo. . . Laikraščiai, atėję iš Lietuvos, rašo, kad ten kasnakt Kauno radio stiebal apšviesti švyturiais, kad kartais, netikėtai atlėkę mūsų lakūnai, nusileisdami, nepataikytų, neatsimuštų. Atrodo, kad šis reikalas jau taip pribrendęs, kad toliau negalima tylėti. Lėktuvus paruoštas jau seniai. Iš šalies arba iš tolo žiūrint, visa ta sena pasaka apie orą atrodo juokinga, bet, įsigilinus į reikalą ir patyrinėjus aviacijos sąlygas, ta pasaka pasidaro rimtas klausimas. Lakūnai negali daryti to, kas jiems atrodo dar nevisai tikra. Visai nereikia abejoti, kad atsitikus nelaimėi, visuomenė kaltins ne ką kitą, kaip tik pačius lakūnus. Sakys - kodėl jie taip žioplai darė, kodėl jie nepasiteiravo apie orą ten, tame tolimame vandenyne, kodėl jie taip neatsargiai kišo savo galvas. . . Gero oro laukia ir V. Post, kuris pasiruošęs lėkti aplink pasaulį. Meteor, stočių

Darius ir Girėnas prieš pat kelionę į Lietuvą, išskrido šypsodamiesi.

v-kai sako, kad oras okeane dar niekad nebuvo toks nepalankus aviatoriams, kaip kad šiuos du mėnesius. Kap. Darius, kuris Lietuvoj ir Amerikoj žinomas, kaip doras ir kilnus vyras, visiems savo žygiams rengdavosi labai atsargiai. Būtų didžiausias nusikaltimas iš mūsų pusės, jei mes manytume, kad šiedu vyrai mus gali apvilti. Jėdu mus apviltų tik tokiau atsitikimu, jei būtų išlėkę be jokio atsargumo, neapsižiūrėję ir pasikui patekę į nelaimę. Paklauskite, ką sako pats kap. Darius: "Per metus laiko sunkiai dirbom fondui sukelti. Tūkstančiai lietuvių parėmė tą reikalą. Šimtai lietuvių

komitetuose sunkiai dirbo, kad finansų kėlimo reikalas pasisektų. Jie visi, teisingiau pasakius, visa lietuvių tauta kartu su mumis trokšta, kad mūsų žygis būtų sėkmingas. Rizikuoti ir pralošti negalima. Būtų nusivylimas ir didelis smūgis ir skausmas visai mūsų tautai. Mes, nežiūrint to, kad jums nubodo laukti, patys kantriai laukiame ir lauksim, kol sulauksim neabejotinai gero skridimui oro. Paskutinėmis dienomis jau gaunam palankius raportus ir nenusistebėkite, jei kuri rytmetį, atsikėlę, išgirsite, kad mes jau skrendam".

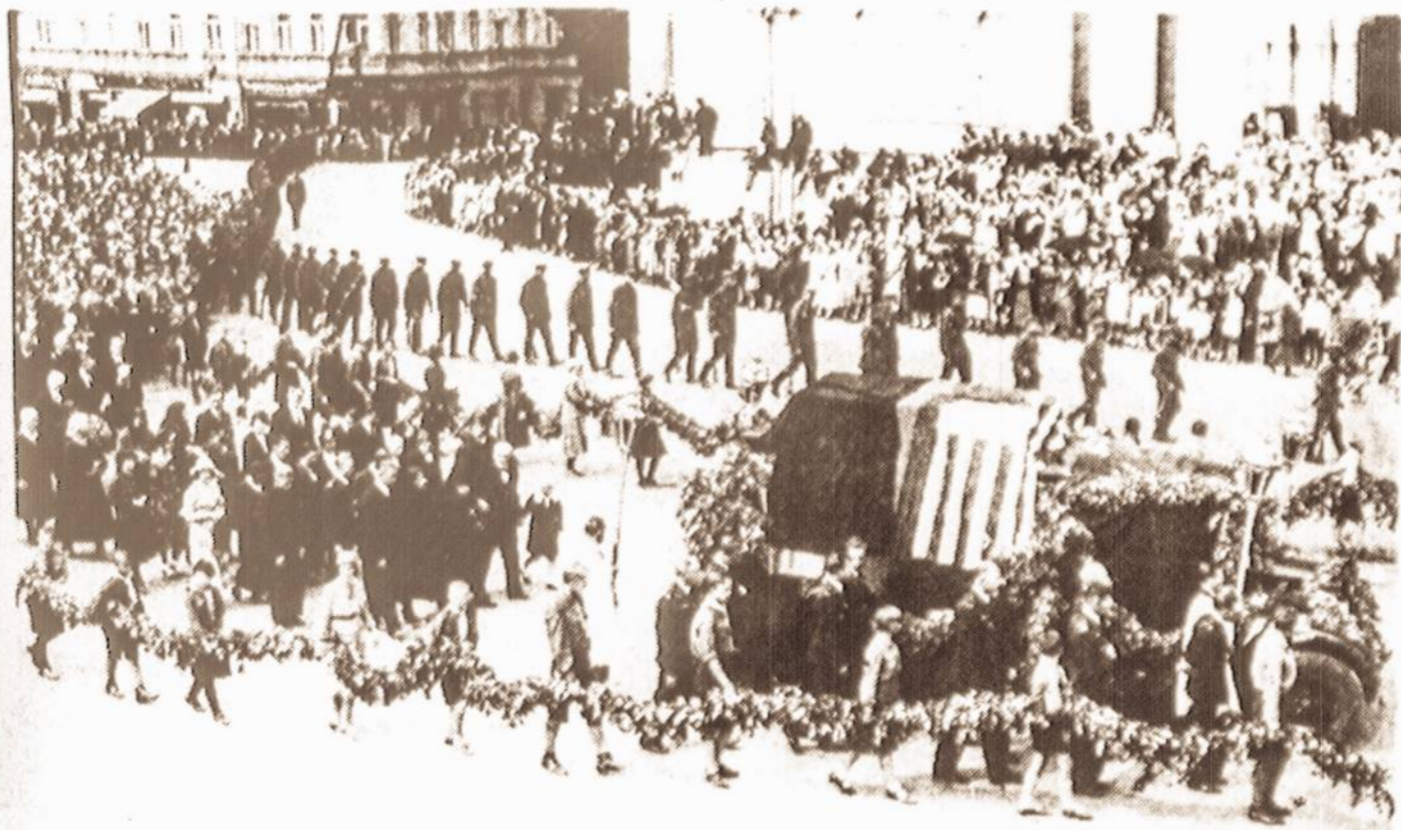
Tragiška didvyrių kelionės pabaiga. Sudužusi Lituanica Soldino miške.

Lakūnų kūnai išnesami iš koplyčios Soldine, vokiečiams atiduodant pagarbą. Darius ir Girėnas į Lietuvą grįžta grabuose.

VIENYBĖ, 1973 m. liepos 27 d.

DARIAUS-GIRĖNO LAIDOTUVĖS LIETUVOJE

Viršuje - laidotuvių eisena iš Bazilikos į Kauno kapines 1933 metų liepos 20 dieną, dalyvaujant tūkstančiams lietuvių. Kaune tuo metu gyvenusieji ateiviai šio momento turbūt niekadės neužmirs.

Kairėje: Vainikai Kauno aerodrome, kuriuos uždėjo ant karstų įvairios Vokietijos organizacijos aukšti valdininkai ir visuomenė.

Trečioje nuotraukoje viršuje - laidotuvių eisena ties Įgulos Baznyčia.

Laidotuvių nuotrauką Vienybėi paskolino Antanas Vaišvada.

Apačioje - kairėje - sudužusi Lituanica Dariaus - Girėno muziejuje Kaune. Šia nuotrauką padarė Salomėja Narkėliūnaitė vienu metu viešėdama Lietuvoje.

Kennedy aerouoste newyorkiečiai pasitinka is Helsinkio grįžusį dr. J. K. Valiūną ir kitus delegacijos narius. Nuotraukoje - viduryje - dr. Valiūnas su žmona Lee, Kairėje - A. Vakselis, toliau - Lietuvos Generalinis Konsulas Anicetas Simutis ir kiti. Lietuvių buvo apie 70.

VLIKas ir Helsinkio konferencija

Dar nebuvo spėję lietuviai perskaityti savo spaudoje pranešimų apie tai, kad VLIKo delegacija iš New Yorko išskrido į Helsinkį, Suomiją, kur vyko Europos taikos ir saugumo konferencija, kai didžiuosiuose laikraščiuose pasirodė žinios, kad ji buvo areštuota už platinią propagandinės medžiagos apie Pabaltijo kraštus.

Pradžioje buvo sunku susiorientuoti, kas iš tikrųjų įvyko, nes telegramų agentūros perduodavo ne visai tikslias žinias. Pagaliau buvo paskelbta, kad, greičiausia tarpininkaujant JAV valstybės sekretoriui Rogers, visi suimtieji, taigi, ne tik VLIKo lietuviai, bet ir kiti pabaltiečiai, kurie, beje, beveik visi JAV piliečiai, paleisti. Spaudos Agentūros nepateikė informacijų, ar jie buvo priversti išvykti iš Helsinkio, ar patys išvyko, konferencijai pasibaigus.

Kadangi tuo metu jau visi lietuviški laikraščiai buvo išėję ir nebuvo kitų priemonių sužinoti, kaip kas buvo tikrovėje, newyorkiečius ir apylinkių lietuvius informavo radijo programos. Liepos 7 d. prof. dr. J. Stuko ir liepos 8 d. R. Kezlo vadovaujamos programose buvo pateikta smulkesnių informacijų ir kviesta lietuvius sekmdienį, liepos 8 d., 5 val. vykti į Kennedy aerodromą pasitikti VLIKo delegacijos su dr. K. Valiūnu priešakyje.

Sugrįžę VLIKo atstovai, kuriais, be dr. Valiūno, dar buvo ALTo atstovas dr. J. Genys, LB atstovas dr. P. Vileišis ir dr. Valiūno sekretorė Eglė Zilionytė, kaip buvo skelbta per radiją, lietuvius apie savo veiklą ir įvykius Helsinkio mieste papasakos specialiai. Tuo tarpu buvo kviečiama aukoti Tautos Fondui, kad VLIKas ir toliau turėtų pinigų siuntinėti savo atstovus į tas vietas, kur vyksta tarptautinės konferencijos, kad jos dalyviams jie suteiktų informacijos apie esamą padėtį Lietuvoje.

Per Stuko radiją kalbėjęs Vlikininkas J. Audėnas pareiškė, kad "7 ar 8 tūkstančiai dolerių yra vieni niekai", palyginus su tuokas už juos laimėta. O laimėta, esą, labai daug. Taip pat buvo pabrėžiama, kad VLIKo delegacija savo uždavinį puikiai atlikusi. Atrodo, kad VLIKo tikslas ir buvęs paskleisti informacinės medžiagos apie Lietuvą ir kitus Pabaltijo kraštus tarp delegatų, kurie dalyvavo toje Helsinkio konferencijoje. Tasai faktas, kad suomių saugumo organai rado reikalą VLIKo delegaciją ir kitus pabaltiečius areštuoti, ir kad apie tai paskelbė pasaulio laikraščiai, tur būt, ir bus pats didžiausias VLIKo laimėjimas, nes tuo pačiu atkreiptas dėmesys į tai, jog tokie delegatai buvo atvykę į Helsinkį ir kad dalijo informacinę medžiagą konferencijos dalyviams.

Žinoma, kad konferencija nepriėmė Tarybų Sąjungos užs. reik. ministro Gromykos siūlomų punk-

tų pripažinti status quo Europoje, tai nėra VLIKo delegacijos nei kitų tenai dalyvavusių pabaltiečių nuopelnas.

Iš liet. radijo pranešimų aiškėja, kad VLIKo delegacijos nariai ir kiti pabaltiečiai buvo net patekę į spaudos konferenciją ir tenai viešai paklausė, kodėl nesvarstomi Pabaltijo klausimai. Šitie pabaltiečių veiksmai ir bus labiausiai paveikę suomių, kad jie jau vos tik po spaudos konferencijos pabaltiečius perkėlė į kitą viešbutį ir pastatė prie jų sargybą. Sunku dabar spėlioti, kas būtų atsitikę su jais visais, jei jie nebūtų buvę JAV piliečiai ir jų nebūtų užtaręs JAV valstybės sekretorius, Suomiai, nors ir labai stovi už tautų laisvę ir nepriklausomybę, šiuo atveju buvo pastatyti į keblią padėtį, nes šalis, prieš kurią veikė pabaltiečiai, buvo konferencijos dalyvė ir jos iniciatorė, o Suomija buvo tik tos konferencijos patalpų šeimininkė.

ALEKSIS RANNITT ANGLIŠKAI

Estų poetas Aleksis Rannitt, gerai pažįstamas lietuvių kultūrinuosiuose sluoksniuose, rūpestingai pasidarbavęs grožinės literatūros ir dailės labui (jo rašiniai ir paskaitos apie M. K. Čiurlionį ir K. Donelaitį), susilaukė staigmenos: amerikiečių grožinės literatūros antologija "New Directions 25" jo poezijos vertimams į anglų kalbą paskyrė 25 puslapius (išversta ir atspausdinta 30 Al. Rannitt eilėraščių).

Poeto Al. Rannitt poeziją į anglų kalbą išvertė Henry Lyman. Vertimai - talentingo vertėjo, nors, estų ir anglų kalbos yra du atskiri kalbinė: muzikos pasauliai.

Dr. Bronius Vaškėlis, Lafayette kolegijos JAV-se slavistikos de-

partamento vadovas, su šeima lankėsi Montrealyje, susitiko su kolegomis.

Prof. Br. Vaškėlis gavo specialias vienerių metų atostogas, kurių metu ruošia veikalą anglų kalba apie poetą Jurgį Baltrušaitį. Medžiagos knygai rinkti neseniai lankėsi Paryžiuje.

PROF. BRONIAUS KASLO knygos pristatymą Philadelphiaje lietuviškai sujungė su trėmimų minėjimų birželio 10 d. Kaslo knyga "The USSR-German Aggression against Lithuania", išleista vienos leidyklos New Yorke, buvo apibūdinta paties autoriaus, kuris rengėjų buvo specialiai pakviestas su paskaita. Prof. Kaslas į JAV atvyko 1947 m.

Ruošia lietuvių dailės paroda Washingtone

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimo metu, be eilės įvairių kultūrinių renginių, vyks ir lietuvių dailės paroda, kurios suorganizavimu rūpinasi trijų asmenų komitetas: Dallis Lukienė, Vida Zubkienė ir arch. Algis Žemaitis.

Paroda vyks Corcoran galerijoje nuo rugpiūčio 10 d. iki rugsėjo 5 d. Bus išstatyta daugiau kaip 80 lietuvių dailininkų darbų, kurie užpildys tris didžiules sales.

Su galerijos vadovybe buvo jau šią žiemą pradėta tartis dėl šios lietuvių dailininkų parodos. Galutinai nuspręsta išstatyti dvylikos lietuvių profesionalų dailininkų darbai. Pasirinkta šeši tapytojai ir šeši grafikai, nesiplečiant į jokias kitas meno formas.

Iš galerijos vadovybei pristatytų lietuvių dailininkų buvo jos atrinkti šie dailininkai: Dalia Alekniene - grafikė; Adomas Galdikas - tapyba; Vytautas Ignas - grafika; Vytautas Jonynas - grafika; Irena Mitkutė - grafika; Zita Sodeikienė - tapyba; Viktoras Petravičius - grafika; Kazys Varnelis - tapyba; Romas Viesula - grafika; Vytautas Virkau - tapyba; Viktoras Vizgirda - tapyba; Kazimieras Žoromskis - tapyba.

Galerijos direktorius Roy Slade, atrinkdamas šiuos menininkus, siekė ne tik įvairumo išraiškoje, bet norėjo ir apjungti įvairaus amžiaus ir mokyklinių įtakų lietuvių dailininkus, gyvenančius ir dirbančius Amerikoje.

Galerijos kuratoriai ir mokyklos vadovybė gyvai susidomėjus lietuviams dailininkais, bei žiniomis apie lietuvių meną ir nuoširdžiai rūpinasi parodos pasisekimu.

Šiuo metu planuojamas ir jau spaudai baigiamas ruošti 24 puslapių parodos katalogas, kuris vadinsis "12 Lithuanian Artists in America". Taip pat užplanuotas parodos progapriėmimas Corcoran galerijos patalpose, kuris įvyks rugpiūčio 31 d. vakare nuo 9 iki 11 val.

Ši paroda bus įdomus įvykis lietuvių meno gyvenime Amerikoje, išskirtinis išėjimo savo įdomia sudėtimi bei įvairumu. Corcoran galerijos išleistame vasaros parodų kalendoriuje apie parodą šitaip atsiliepiama: "Aplamai paroda žada įvairumą stiluje ir temoje, tačiau bendrame kolektyve ji reprezentuoja lietuvišką kūrybingumą".

Corcoran galerija yra viena iš stambiausių dailės muziejų Washingtone. Tai pati seniausia privati dailės galerija visoje Amerikoje, pasižyminti tuo, kad renka pačių Amerikos menininkų darbus, ypač didžiulioji turimu 18-to ir 19-to šimtmečio amerikiečių dailininkų darbų stambiu rinkiniu.

Galerija yra pačiame miesto centre, vos tik kelios gatvės nuo Baltųjų Rūmų. Pastatas didelis ir įspūdingas. Prie galerijos veikia ir meno mokykla.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

DAIL. ANTANO PETRIKONIO tapybos paroda vyksta The Covenant Club galerijoje. Išstatyta 37 paveiksai, tapyti aliejiniiais, skriliiniais, pastele ir akvareliniais dažais. Paroda vyko iki liepos 20 d. Birželio 25 d. galerijos savininkai buvo surengę priėmimą. Parodos kataloge pateikiama dailininko biografija ir eksponuojamų kūrinių sąrašas su jo šešiolikos parodų chronologija. Dail. Petrikonis studijavo Lietuvos ir Anglijos meno mokyklose. Į JAV atvyko 1959 m. Jo kūriniai pasižymi spalvų darnumu ir žaismingumu, ryškiu koloritu.

LIETUVIŲ FOTO ARCHYVAS skatina jaunuolius (ne vyresnius kaip 30 metų amžiaus) dalyvauti foto konkurse, kuris baigiasi lapkričio 10 d. Iki to laiko reikia pristatyti nuotraukas. Geriausių nuotraukų paroda įvyks lapkričio 17-25 dienomis Jaunimo centre. Dalyviai konkursui gali pristatyti iki 10 nuotraukų, balta-juoda ar spalvotų.

DR. ZENONĄ AŠOKLĮ, prieš metus mirusį visuomenininką ir mokyklų darbuotoją, prisiminė chicagiečiai, ypatingai Cicero lietuviai, kurių tarpe jis daugiausia darbavosi. Šalia daugelio jo nuveiktų darbų, nelyginant koku paminklu laikoma Aukštesnioji lituanistikos mokykla, kurią jis įkūrė ir suorganizavo, būdamas Cicero Lietuvių Bendruomenės pirmininku.

DAIL. ZENONUI KOLBAI paminklas atidengtas birželio 24 d. šv. Kazimiero kapinėse. Paminklą pašventino kan. V. Zakarauskas, trumpą žodį tarė inž. D. Adomaitis, pabrėždamas veltinio svarbiuosius nuopelnus - Čiurlionio galerijos įkūrimą.

Paminklas padarytas iš pilko granito ir jame panaudota viena paties dailininko detalė jo vitražo - Kristaus veido profilis. Po atidengimo iškilnių įvykių pietų metu kalbėjo dailininkai Vl. Vaitiekūnas ir M. Šileikis.

Jaunimas linksmiasi Chicagos Balfo apskrities gegužinėje Bučo darže, kur nuolatos vasarą renkasi lietuviai.

LITUANISTIKOS INSTITUTAS

Lituanistikos Instituto prezidiumas pranešė, kad Instituto tarybos balsavimu birželio 18 dieną 22 asmenys išrinkti tikraisiais LI nariais.

Istorijos skyriun išrinkti: dr. Marija Krasauskaitė iš Chicagos, dr. Vladas Krivickas iš Brookline, Mass. ir dr. Jonas A. Račkauskas iš Chicagos State universiteto.

Kalbos skyriun: dr. Gordon B. Ford, Jr. Northwestern univ. prof., dr. Janina Rėklaitienė, Univ. of Illinois at Chicago Circle profesorė.

Literatūros skyriun: dr. Birutė Ciplijauskaitė, Univ. of Wisconsin profesorė, Vytautas A. Jonynas iš Montrealio universiteto, dr. Kęst. Keblys iš Southfield, Mich., dr.

Tautotyros ir kraštotyros skyriun: Elena Bradūnaitė iš Univ. of California, dr. Stasys Goštautas iš Wellesley kolegijos, dr. Mind. Nasvytis iš Cleveland State univ., Aleksandras Pakalniškis iš Silverhorn Coll. Inst. Toronte, dr. Romas Vaštoka, Trent univ. prof. Ontario, dr. Joana Vaštokienė iš Trent univ. Ontario.

Teisės ir sociologijos skyriun: dr. Antanas Musteikis, D'Youville kolegijos prof. Buffalo, N. Y.

Bibliografijos skyriun: Povilas Gaučys iš Chicagos, Adomas Kan-

tautas iš Univ. of Alberta, Kanadoje, Stasė Vaškeliene iš Easton, Pa.

Dabar Lituanistikos institutas turi 87 narius.

IV-sis suvažiavimas įvyks Chicagoje š. m. lapkričio 22-25 dienomis kartu su II-ju Mokslo ir kūrybos simpoziumu.

RAŠYTOJAS MARIUS KATILIŠKIS parašė laišką, kurį atspausdino Chicago Tribune birželio 23 d. Tame laiške autorius prieškaitauja Amerikos vyriausybei, kam ji siuntė į Vilnių San Francisco orkestrą su koncertais tuo metu, kai lietuviai mini okupacijos ir Kalantos susidėginimo sukaktį.

V. K. BANAIČIO OPERA Jūrate ir Kastytis buvo transliuota per Chicagos radijo stotį WEFM. Ši stotis reguliariai sekmadieniais transliuoja operas. Lietuvių Operos valdybos prašoma, stoties vadovybė įtraukė į programą ir lietuvišką operą, kurią, kaip žinia, lietuviai neseniai išleido plokštelėmis.

GINTARO BALIUJE, kurį birželio 24 d. Olympia Fields Country Club rengė Chicagos Lietuvių Moterų klubas, visuomenei buvo pristatytos šešios jaunos lietuvaitės, Lietuvos Fen. konsulė Chicagoje Juzė Daužvardienė jas apibūdino publiškai.

Jaunosios merginos buvo: Monika Austin, Jomarie Ann Daužvardis, Vilija Romualda Kerelytė, Zinutė Elena Keželytė, Joanne Vida Mitchell ir Denise Ellen Wacker.

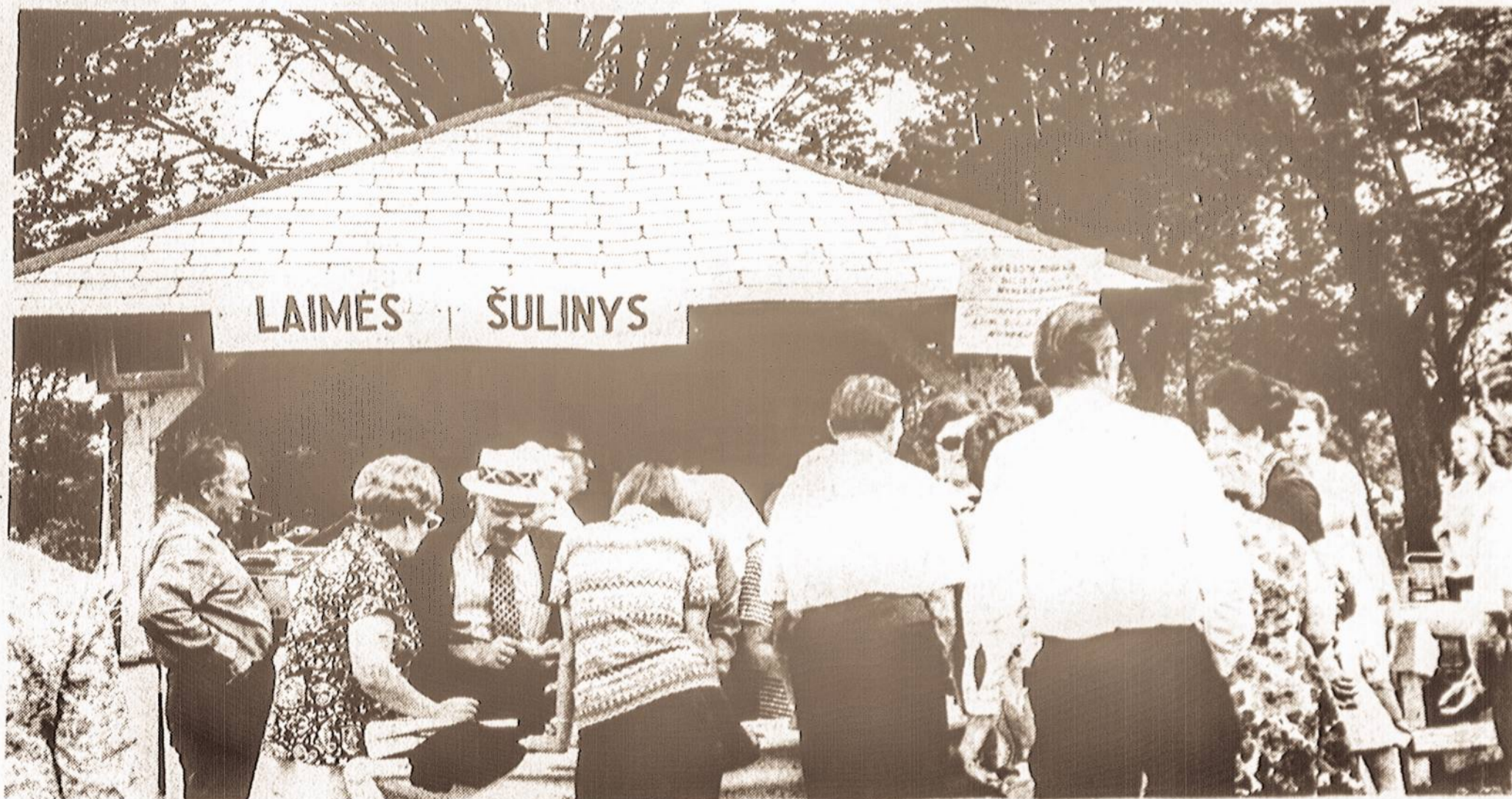
Baliaus programą pradėjo Klubo pirmininkė L. Žibienė, pavesdama Gintaro baliaus pirmininkavimą Christinai Austin. Šiame vakare dalyvavo ir pereitų metų debutantės.

MARIJA RUDIENĖ, naujoji BALFO centro valdybos pirmininkė, savo namuose birželio 23 d. buvo susaūkusi spaudos konferenciją, kuriai painformavo apie esamą padėtį.

DARIAUS IR GIRĖNO 40 metų skridimo sukaktį chicagiečiai šiemet prisimins prie didvyrių paminklo liepos 15 d. Tą dieną, prieš prasidedant programai, organizuojamas didelis paradas.

Chicagos Balfo apskrities gegužinėje įrengtas spaudos kioskas, kuriuo rodoma susidomėjimo.

E. Šulaičio nuotraukos

60 METŲ AMERIKOJE

Karolis Narkeliūnas su žmona Adele ir dukra Elena.

Detroit, Mich. Beminint sukaktis... atrodo kaip keletas metų, o, žiūrėk, jau net šešiasdešimt jų praėjo, kai Karolis Narkeliūnas, kuris šioje nuotraukoje matomas su žmona Adele ir dukra Elenute, atvykęs į Ameriką. Tai buvo 1931 m. liepos 15 d. Pirmoji jo sustojimo vieta buvo Nashua, N. H., kur jau gyveno pirmo jo atvykusi jo sesuo Tafilė.

Karolis Narkeliūnas su šeima ilgus metus gyvena Detrote, Mich.

Jo sesuo Tafilė, pas kurią jis atvyko, visą laiką tebegyvena Nashuje, o New Yorke gyvena jo brolio duktė Salomėja Narkeliūnaitė, kuriai atvykti į Ameriką iš Vokietijos jis sudarė reikalingus dokumentus.

Anksčiau dirbęs automobilių gamybos pramonėje, Karolis šiuo metu jau gerokai metų, kai išėjęs į pensiją. Kilęs iš Vilniaus krašto, Salamiankos km., Mielagėnų vals., švenčiantų aps.

LITHUANIAN RADIO DAY — PICNIC RUGPIŪCIO (AUGUST) 5 d., 1973, SEKM.

visi keliai veda į
"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" VALANDOS ir
"RŪTOS" RĖMĖJŲ KLUBO RENGIAMĄ

LIETUVIŲ RADIO DIENĄ — PIKNIKĄ

LATVIŲ PARKE "PRIEDAINĖ"

Howel Township, N. J.
(Route 33 — apie 5 mylias į rytus nuo Route 9),
prie Freehold, N. J. (žemėlapis kitoj pusėj)

Pikniko pradžia 1 val. p. p.
Programa 3 val. p. p.

Šokiai, grojant Gutauskų Orkestrui, nuo 5 val. p. p.

Veiks turtingas gėrimų ir lietuviškų valgių bufetas.

PIKNIKAS ĮVYKS BET KOKIAM ORUI ESANT!

Įėjimo auka \$3.00; studentams \$2.00. Vaikams nemokamai

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY · MUTUAL FUNDS · INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, igyjant apdraudas, federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders) ir įvairiausiai kitais reikalais, -- kreipkitės į

Joseph Andrusis - Tel. VI 7-4477
87-09 Jamaica Avenue

Woodhaven, N. Y. 11421

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO
PRIEMONĖMIS Į VISAS PASAULIO VIETAS

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. vak.

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS
Savininkas

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS
PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI
POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas
prieinama kaina.

1883 Madison Street ● Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. Evergreen 2-6440

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir
visais reikalais kreipkitės į

REAL ESTATE & INSURANCE

John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės
valdžios mokesčių paraiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virginia 6-1800

JUOZO BANDŽIUKO

THEATRE CAFE

Čia vaišinsiesi ir vaišinsi ne tik Amerikos veik visais gėrimais — alum, vynu ir dar stipresniais. Gausi ir importuotų iš Europos ir kitų kraštų. — Jauki vieta susitikti, pasikalbėti ir džiaugtis gyvenimu su maloniais draugais.

96 - 10 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.

Tel. 846 - 9884

CABINET MAKER

CUSTOM BUILT

* CABINETS * BOOKCASES * ANTIQUE REPAIRING
* FORMICA WORK SPECIALISTS

AUGUST VILENIŠKIS
119-20 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y.

VIRGINIA 7-5760

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

Chicagos sportinėje padangėje vasaros mėnesiais labai ramu. Didesnio aktyvumo rodo futbolininkai, kurie vis pasirodo vietinėse pirmenybėse. Taip pat veikimą (bent aukų rinkime) rodo ir komitetas, kuris telkia lėšas lietuvių krepšinio ir tinklinio rinktinėms pasiųsti į Europą. Įdomu, kad išeivų krepšininkams už aukų užbėgo Kauno Žalgiris, kuris nuvykęs į Prancūziją sužaidė penkeriais rungtynes su geriausiomis prancūzų komandomis ir jas visas laimėjo. Išeiviški krepšinio reprezentantai dabar tik tegali lietuvių krepšinio markę pagadinti.

Gana liūdna, kad išeivų futbolininkai (Chicagos-New Yorko rinktinė) negalės viešėti tėvynėje. Gautomis žiniomis, šiemet jiems nebus galimybių išmėginti savo jėgų su Lietuvos futbolininkais. Tačiau gal ateityje panaši proga atsiras.

Garsėja lietuvaite

Danutė Valaitytė iš Londono, Kanadoje, garsėja kaip ilgų nuotolių bėgikė. Ji neseniai Ontario vid. mokyklų varžybose laimėjo pirmąsias vietas 1500 m. ir 800 m. bėgimuose. Ji taip pat varžėsi ir JAV ir čia pasiekė kelias pergales. D. Valaitytė yra 18 m. amžiaus ir jos dar laukia gera sportinė ateitis.

Leningrade vyko Tarybų Sąjungos ir Vokietijos Federatyvinės Respublikos lengvaatlečių rinktinų mačas (198,5: 155,5 taškų skirtumu ji laimėjo tarybiniai sportininkai).

Olimpinė vicečempionė Niujorke Sabaitė šiose varžybose (800 m.) bėgimo nugalėjo Miuncheno olimpiados čempionę iš Vokietijos H. Falk.

Trakuose vyko tarptautinė "Gintarinų irklų" regata, kurioje dalyvavo irklautojai iš Prancūzijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Rumunijos, Rytų Vokietijos, Lenkijos.

22-ojoje tarptautinėje Grünau Rytų Vokietiją regatoje dalyvavo dešimtys šalių irklautojai. Vyrų

vienviečių varžybose nugalėjo V. Vintas iš R. Vokietijos, kaunietis V. Butkus užėmė antrą vietą.

Panevėžyje pasibaigė profsąjungų bokso atrankinės rungtynės. Iš 15 Lietuvos atstovų 7 laimėjo pirmąsias vietas: B. Budnikas, A. Baltrimavičius, A. Šmotavičius, S. Juocevičius, V. Kisielius, R. Misiūnas, J. Juocevičius.

Olimpiados dalyvė ir Sov. Sąjungos rekordininkė N. Sabaitė viešėjo Prancūzijoje, kur dalyvavo keliose rungtynėse.

Baidarininkai V. Česiūnas ir R. Vienažindis pakviesti į Tar. Sąjungos rinktinę. Jie artimiausiu laiku išvyks į Suomiją, kur dalyvaus pasaulio pirmenybėse.

Prašo paremti sportinę išvyką

JAV ir Canados lietuvių vyrų krepšinio ir moterų tinklinio rinktinės išvyka bus rugpiūčio 25 d. į V. Europą. Varžysis su Anglijos, Olandijos, Belgijos, Prancūzijos, Italijos ir Šveicarijos sportininkais.

Išvyka padės išjudinti sportinę veiklą Amerikos Kontinente, iškels Lietuvos ir lietuvių vardą Europoje ir sustiprins lietuvių mūsų jaunimo tarpe. Tačiau sėkmingas išvykos įgyvendinimas priklauso nuo lietuvių visuomenės pritarimo, išvykai pasiruošti reikia \$18,000. Iš Detroito į vyrų krepšinio rinktinę įtraukti sporto klubo "Kovas" krepšininkai Edvardas Šilingas ir Pranas Čekauskas.

Sportininkų išvykai paremti Detroito ir jo apylinkėse bus praves-tas piniginis vajas. Prašomi būti duosniais.

Aukas galima įteikti: Sv. Antano bažnyčios kavinėje - knygų ir plokštelių kiosko vedėjui Vytautui Čižauskui, Jonui Urbonui, Algiiui Rugieniiui, Viktoriui Nemėnui ir SALFASS c. v. įgaliotiniui Detroito Vaciiui Urbonui asmeniškai arba siųsti paštu - 17175 Gaylord Ave., Detroit, Mich. 48240

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radzionas, savininkas

MOSŲ SPECIALYBĖ LIETUVIŠKA DUONA, PYRAGAI VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS POKYLIAMS.

43-04 Junction Blvd.
Corona, Queens, N. Y. 11368
Tel. 779-5156

Rašomasias mašines lietuvisku raidynu galite užsisakyti Vienybėje

Jų galite užsakyti laiškais arba asmeniškai Vienybėje įsigyti. Mašinėlės gamintos Vokietijoje. Jas galima siųsti saviškiams į Lietuvą. Pati lengviausia ir mažiausia tik 14 svarų, kainuoja \$105.50. Didesnės mašinėlės \$139.50. Amerikoje atstovybėse mašinelėlių dalis galima gauti visur. Jų turi ir Lietuva. VIENYBĖ, 192 HIGHLAND BLVD., BROOKLYN, N. Y.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN FUNERAL HOME

WILLIAM H. BEARD, SUPERVISER

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand St., Brooklyn, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

ĮVAIRIOMS ŠVENTĖMS
PAPUOSALŲ GAUSITE

Alice's Florist Shop

107-04 Jamaica Ave. Richmond Hill, N. Y.

Gėlės įvairiom progom

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454; vakarė: 738-1946. Čia rasite nuoširdų lietuvišką patarnavimą.

VIENYBĖ

PROF. DR. JONAS PUZINAS, iš Philadelphijos, skaitys pagrindinę paskaitą Vytauto Didžiojo universiteto minėjime, kuri newyorkiečiai rengia lapkričio 3 d. Programai yra sudarytas specialus komitetas. Iš universiteto veiklos ir studentų gyvenimo bus rodomos skaidrės, kuriomis rūpinasi Paulius Jurkus.

TOMAS DIČPINIGAITIS, dr. Juozo ir Irenos Dičpinigaičių sūnus, ir Rimantas Birutis, Algirdo ir Jolitos Biručių sūnus, liepos 1 d. nuskendo, besimaudydami srauniam ir giliam Catskill kalnų upelyje. Palaidoti šv. Karolio kapinėse, L. I. Šių veiklių jaunuolių staigi ir netikėta mirtis labai sujaudino viso Didžiojo New Yorko ir kitų miestų juos pažinojusį jaunimą.

DR. JUOZAS KAZICKAS birželio 26 d. savo namuose New Rochelle, N. Y., sušaukė posėdį, kuriame padaryti atskaitiniai pranešimai ryšium su užbaigtu darbu, ruošiant Pasaulio Jaunimo Kongresą. Gautas likutis \$42.000 - perduotas Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybai. Į šį posėdį buvo atvykęs PLB valdybos vicepirmininkas dr. Vyt. Majauskas iš Detroito, Mich. Gautieji pinigai bus panaudoti, ruošiant sekantį Jaunimo kongresą, kuris 1976 m. įvyks Sao Paulo mieste, Brazilijoje. Dr. Kazickas buvo kongresui ruošti finansų komiteto pirmininkui.

DOMININKAS KLINGA išvyko mėnesiui atostogų į Floridą. Per tą laiką jo raštinė Williamsburge, Union g., bus uždaryta, o sugrįžęs iš poilsio, Klinga darbuosis Vytauto Gerulaičio draudimo ir kelionės biuro įstaigoje. Ten turės savo atskirą stalą.

DR. ANTANAS SNIEŠKA, bendrų ligų ir plaučių ligų specialistas, turįs savo raštinę New Yorke, pradėjo eiti SLA daktaro kvotėjo pareigas. Jis tose pareigose bus kol bus išrinktas pastovus daktaras kvotėjas. Prieš tai SLA daktaru kvotėju ilgus metus buvo chigietis dr. Steponas Biežis, kuris mirė šių metų balandžio 6 d.

KĘSTUTIS MKLAS, energingai besidarbuojąs BATUNo organizacijoje, jos metiniame susirinkime ir toliau perrinktas vykdomoju pirmininku. Šalia latvių ir estų, BATUNo valdovybėje dar dalyvauja lietuviai Benius Budrevičius. Jis yra direktorius specialiems reikalams. BATUN (Baltic Appeal to the United Nations) apjungia pabaltiečius bendrai veiklai, stengiantis atkreipti Jungtinių Tautų dėmesį į Pabaltijo valstybių laisvės reikalą. Birželio 23 d. BATUN organizavo New Yorke demonstracijas ryšium su Brežnevo lankymusi Amerikoje.

BIRUTĖ NOVICKIENĖ sveiksta po ilgos ir sunkios plaučių uždegimo ligos. Ją gydė daktarai A. Starkus ir A. Snieška.

LIUCIJUS BALSYS, anksčiau Woodhavene gyvenusių Balsių sūnus, gegužės 5 d. sukūrė šeimą su Regina Normantaitė. Jaunavedžiai gyvena New Jersey. Liucijus, kuris yra baigęs St. John's universitetą ir dirba vienoje didelėje draudimo kompanijoje, yra buvęs SLA 38 Kuopos finansų sekretorium ir dalyvavęs New Yorko lietuviško jaunimo veikloje. Elizabetietė Regina Normantaitė yra baigusė Seaton Hall universitetą.

Prie Dariaus-Girėno paminklo Brooklyne kiekvienais metais lietuviai susirenka mūsų didvyrius pagerbti.

Pavergtų Tautų Savaitės proga, New Yorko mėras pasirašė proklamaciją, dalyvaujant tautybių grupių atstovams. Greta mero Lindsay sėdi Vaclovas Sidzikauskas, Asamblėjos pirmininkas.

CH. Binkins nuotrauka

SLA Prezidentas Povilas Dargis kalba Dariaus - Girėno minėjime įvykusiame jų mirties 40 metų sukakties proga, prie lakūnų paminklo Brooklyne. P. Dargis buvo atvykęs į New Yorką SLA reikalais.

BRONĖ SPŪDIENĖ, daugelio New Yorko organizacijų veikėja, savaitelį buvo išskridusi į Montrealį, Kanadoje, savo draugų aplankyti.

VALERIJA KAZLAUSKIENĖ gyvenanti Flushing, N. Y. gavo liūdną žinią. Dorchester, Mass. mirė jos giminaitė Emilija Jokubauskienė, sulaukus 75 metus.

JULIUS KUMPIKAS išrinktas Simo Kudirkos vardo šaulių Kuopos valdybos pirmininku birželio 23 d. įvykusiame susirinkime. Valdybon dar išrinkti: V. Butkys, K. Bačauskas, A. Jankauskas, St. Nutautas, A. Pumputis, Vl. Vasikauskas ir J. Zarauskas. Susirinkimui pirmininkavo J. Rūtenis, sekretoriavo A. Sakalas.